

AFSTUDEERONDERZOEK KENNISDELEN OVER INSTELLINGEN HEEN

Opdrachtgever Lectoraat Digital World
(Hogeschool INHOLLAND Rotterdam)

Naam Kaoutar Lachhab
Studentnummer 403365
Begeleider Dhr. P. Alblas
Opleiding Management, Economie & Recht
Faculteit Cluster Management

Datum Juni 2008

INHOUD

Voorwoord	2
Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Achtergrond en probleemstelling	6
1.2 Opzet rapport	8
2 Onderzoeksaanpak	9
3 Theoretisch kader	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Visies over leren op het HBO	10
3.3 Samenwerking hoger onderwijs en bedrijfsleven	13
4 Opzet project	18
4.1 Inleiding	18
4.2 Aanleiding van het project	18
4.3 Modulebeschrijving	19
5 Onderzoekresultaten Pilot	22
5.1 Inleiding	22
5.2 Startsituatie studenten	22
5.3 Gebruik surfgroepen	22
5.4 Gebruiksvriendelijkheid	23
5.5 Webpresence	24
5.6 Toegevoegde waarde	25
5.7 Zelfervaring Pilot	26
6 Conclusies en aanbevelingen	27
6.1 Inleiding	27
6.2 Algemene situatie	28
6.3 Knelpunten & aanbevelingen	29
Literatuur	30
Bronnenlijst	32

VOORWOORD

Voor u ligt de scriptie die is geschreven door Kaoutar Lachhab ter afronding van de voltijdstudie Management, Economie & Recht aan de Hogeschool INHOLLAND te Rotterdam. Dit afstudeeronderzoek is in opdracht van het Lectoraat Digital World verricht. Er was vanuit het lectoraat behoefte aan een afstudeerder die onderzoek wilde verrichten naar kennisdeling over instituutsgrenzen heen.

In februari is er een pilot gestart waarbij tweedejaars studenten van de managementopleidingen een digitaal platform dienden op te zetten, ten behoeve van de eigen stagevoorbereiding. Deze pilot is dan ook gebruikt als startpositie voor dit onderzoek.

Door persoonlijke omstandigheden heb ik me niet exact kunnen houden aan de planning en hebben zich hier en daar enkele uitstellingen voorgedaan. Desondanks heb ik het onderzoek toch weten af te ronden. Dit mede dankzij de hulp die ik heb gekregen van Piet Alblas, die mij gedurende de hele afstudeerperiode heeft begeleid. Mijn enorme dank gaat daarom uit naar deze persoon. Verder wil ik ook het lectoraat bedanken voor de ruimte en faciliteiten die ze mij hebben geboden om het afstudeeronderzoek naar behoren uit te kunnen voeren.

Rotterdam, 27 juni 2008

Kaoutar Lachhab

SAMENVATTING

Het hoger onderwijs wordt geconfronteerd met diverse trends en ontwikkelingen in de samenleving. Met name de technologische ontwikkelingen dringen door in het hoger onderwijs. De digitale hulpmiddelen vallen niet meer weg te denken uit de normale gang van zaken binnen het onderwijs. Om de mogelijkheden die het internet biedt te benutten, is er door de managementopleidingen (jaar 2) besloten een digitaal platform op te zetten ten behoeve van het voorbereiden van de stage.

Studenten van de managementopleidingen hebben met elkaar geprobeerd om een werkend digitaal platform op te zetten, waar ze met elkaar en het bedrijfsleven kennis kunnen delen omtrent stage. De samenwerking tussen beide partijen loopt over het algemeen nogal stroef en door dit initiatief zal worden getracht dit te doorbreken. De studenten hebben interviews gehouden met bedrijven en oud-stagiaires en hebben deze vervolgens gepresenteerd op surfgroepen (digitaal platform). Ook hebben de studenten een promofilmje over zichzelf gemaakt, waar ze zichzelf presenteren aan potentiële stagebedrijven. Verdere interactie heeft tussen de partijen niet plaatsgevonden. Het is gebleven bij kennisoverdracht en geen kenniscirculatie, wat overigens wel de doelstelling was.

Dat er geen sprake is geweest van kenniscirculatie tussen het onderwijs en het bedrijfsleven, kan worden toegeschreven aan gebrek aan inzet en interesse van de studenten. Gedurende de pilot hadden de studenten niet echt de drang om inzet te tonen. Ze vonden het een beetje te vroeg, zich nu al bezig te houden met de stage. Verder is gebleken dat de complexiteit van het systeem ook voor de studenten een struikelblok is geweest en ze het er toen maar bij lieten zitten. Het is daarom aan te raden om in het vervolg een workshop te geven over het gebruik van surfgroepen. De studenten weten dan waar ze aan toe zijn en dit zou voor een actievere houding zorgen bij hen.

Wat betreft de informatie die de studenten gedurende de interviews hebben verzameld, geven een goed beeld van wat men tijdens een stage kan verwachten. Dit onderdeel heeft wel degelijk een bepaalde toegevoegde waarde geleverd voor de studenten.

1 INLEIDING

1.1 ACHTERGROND EN PROBLEEMSTELLING

Hogeschool INHOLLAND heeft ruim twintig lectoraten. Dit zijn kenniskringen bestaande uit een lector en een team deskundigen. Door beroepsgerelateerd onderzoek te doen, beantwoorden de lectoraten vragen uit de markt en vertalen de resultaten van het onderzoek terug naar het onderwijs. Op deze manier leveren de lectoraten een belangrijke bijdrage op het gebied van kennisverspreiding naar markt en samenleving. Het lectoraat Digital World vormt één van deze lectoraten. Dit lectoraat is ingesteld omdat internet voor fundamentele veranderingen zorgt binnen bedrijven en instellingen, zo ook het onderwijs. Het onderzoeksterrein van het lectoraat Digital World is: de impact van internet op werk en leven. Komen de veranderingen als een golf over ons heen en laten we ons overspoelen? Of surfen we op de toppen van de golven mee en bepalen zelf onze koers?¹ Het ontwikkelen van een symbiose tussen het onderwijs en bedrijfsleven met betrekking tot de impact van internet op leven en werk vormt dan ook het uitgangspunt van het lectoraat. De focus van het lectoraat ligt op interactie en co-creatie in plaats op creatie. Zo wordt de participatie en samenwerking gestimuleerd².

De mogelijkheden die het internet biedt, hebben geleid tot een ketenomkering. Mensen vinden elkaar via het internet, maken bottom-up een encyclopedie (wikipedia), kunnen zich verenigen in communities en zo sterker worden door kennis en ervaringen te delen of grote organisaties te dwingen tot luisteren.

Vanuit het lectoraat was er behoefte aan een afstudeerder die onderzoek wil verrichten naar kennisdeling over instituutsgrenzen heen. Zodoende is dit afstudeeronderzoek ontstaan. Dit onderzoek staat dan ook in het teken van kennisdelen tussen onderwijs en het bedrijfsleven. Dit onderwerp heeft mij getriggerd, omdat het mij erg interessant lijkt de digitale mogelijkheden te benutten en deze in te zetten voor de eigen arbeidscarrière. De juiste kennisdeling tussen het onderwijs en het bedrijfsleven, kan voor een goede aansluiting zorgen op het beroepenveld.

Het hoger onderwijs wordt geconfronteerd met verschillende trends en ontwikkelingen in de samenleving. De wijze waarop studenten studeren is veranderd. De oorzaak hiervan ligt in de invloed die de nieuwe technologie in de wereld van de student speelt. Terwijl de jongeren op het net zitten om informatie te zoeken, te communiceren en plezier te maken, verwerven ze digitale vaardigheden. Deze kennis die ze hebben opgedaan en de vaardigheden die ze hebben ontwikkeld spelen een belangrijke rol in de huidige samenleving³. De 'net-generatie', zoals deze tegenwoordig wordt genoemd, vraagt om een nieuwe manier van leren. Hierbij valt te denken aan een leeromgeving waarbij de student meer zelfstandigheid krijgt toegekend en waarbij hij de manager is van zijn eigen studie. De student neemt als het ware de regie in eigen handen.

Een opleiding dient te functioneren als een lerende organisatie waar studenten en docenten van en met elkaar leren⁴. Hier is echter nog niet helemaal sprake van. Vooralsnog is het de docent die bepaald welke kennis de student opdoet. Dit eenrichtingsverkeer is ook terug te zien aan de wijze waarop digitale hulpmiddelen worden ingezet. Binnen het hoger onderwijs wordt er vooral met Blackboard gewerkt. Blackboard is een elektronische leeromgeving, waarbij tools en content georganiseerd zijn in courses en modules. Data kan niet worden gedeeld buiten de beslotenheid van die course of modules. Verder wordt de student in een passieve rol gepositioneerd, doordat alleen de docent de mogelijkheid

¹ Frans van der Reep – In: ScienseGuide.

² Het lectoraat Digital World Binnenste Buiten – In: Search: Digital World.

³ Douma, T. (2007) Onderwijsconcept – In: Backbone 2.0, p. 12.

⁴ Backbone 2.0, kenmerk van competentiegericht opleiden.

heeft content toe te voegen in de betreffende course. Dit gaat ten koste van de creatieve en innovatieve ontwikkeling van de student.

Zoals lector Wijngaards het in zijn lectorale rede omschreef, is kennis niet meer wat het is geweest. De moderne kenniswerkers worden niet meer geassocieerd met de wijze mannen en vrouwen die hun kennis vooral verwerven uit boeken, overlevering of onderzoek. Een moderne kenniswerker wordt gekenmerkt als een mens die weet om te gaan met leren als een cyclisch proces. Dit cyclisch proces omvat het reflecteren op ervaringen en nieuwe informatie, het analyseren en begrijpen ervan en het nemen van beslissingen⁵. De juiste kennis weten te verwerven en in staat zijn deze om te zetten in nieuwe kennis en te gebruiken voor verbetering en vernieuwing onderscheidt een goede beroepsbeoefenaar van een middelmatige⁶. Om een student tot een goede kenniswerker/beroepsbeoefenaar op te leiden is het onontbeerlijk een werk- leeromgeving in te zetten, waarbij de student zelf verantwoordelijkheid neemt voor het eigen leerproces.

Een aardig voorbeeld hiervoor is de pilot waarbij tweedejaars studenten van de managementopleidingen, een werkend digitaal platform dienen te ontwikkelen ten behoeve van hun stagevoorbereiding. Middels dit digitaal platform (surfgroepen) zal men kennis en ervaringen delen betreffende stage. Hierbij zullen de studenten, externe partijen betrekken, zoals potentiële stagebedrijven en studenten met stage-ervaring.

Aan de hand van de pilot “kennisdelen over instellingen heen ten behoeve van stage” zal er worden bepaald of de studenten de rol als kenniscreeërders hebben vervuld. De probleemstelling heb ik als volgt geformuleerd:

- Hebben studenten een toegevoegde waarde ervaren van de pilot ‘kennisdelen met het bedrijfsleven ten behoeve van stage’, in het bijzonder van de inhoud die op de website staat? En hebben de studenten hun rol als kenniscreeërders vervuld?

Behalve de reeds beschikbare literatuur omtrent kennisdelen en onderwijsvisies, wordt er ook gebruik gemaakt van enquête-onderzoek onder de deelnemende studenten. De verdere opzet van dit hoofdstuk is als volgt. In paragraaf 1.2 wordt dit hoofdstuk afgesloten met een beschrijving van de verdere opzet van het rapport.

⁵ Wijngaards, G. (2004), Van eStudent tot kenniswerker: van organisatie- naar studentgeleid onderwijs, Hogeschool Inholland.

⁶ Henk Verbooy, In gesprek met Prof. Dr. Joseph W.M. Kessels: Kennis is een persoonlijke bekwaamheid die je zelf steeds weer moet verwerven. Intellectueel kapitaal, tweede jaargang nr. 3, september/oktober 2003.

1.2 OPZET RAPPORT

De opzet van het rapport is als volgt. In hoofdstuk 2 komt de onderzoeksmethodiek aan de orde. Het derde hoofdstuk omvat het theoretische kader, waarbij onderwijsopvattingen en theorieën omtrent kennisdelen aan bod komen. Er wordt met name aandacht besteedt aan het kenniscirculatiemodel. Vervolgens behandel ik in hoofdstuk 4 de opzet van de pilot, waarin de aanleiding en modulebeschrijving aan bod komen. Hoofdstuk 5 wijdt ik aan de onderzoeksresultaten van de pilot. In het slothoofdstuk (hoofdstuk 6) worden de knelpunten nog eens op een rij gezet, en volgen enkele aanbevelingen die hierop aansluiten.

2 AANPAK VAN HET ONDERZOEK

Voor het onderzoek zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Deskresearch/literatuuronderzoek naar onderwijsvisies in het hoger onderwijs en kennisdeling.
- Enquête onder studenten.
- Interview docenten.
- Participatief onderzoek

Hieronder volgt een verdere toelichting van deze onderdelen.

Deskresearch / literatuuronderzoek onderwijsvisies en kennisdeling

Hoofdstuk 2 van dit rapport zal ik wijden aan de visies die er bestaan over leren in het hoger onderwijs en de kennisdeling tussen het hoger onderwijs en bedrijfsleven. Om aan de benodigde informatie te komen, heb ik gebruik gemaakt van deskresearch. Allereerst ben ik door middel van de sleutelwoorden op zoek gegaan naar interessante artikelen/publicaties. Op het moment dat ik enkele relevante publicaties had gevonden, heb ik in navolging hierop de sneeuwbalmethode toegepast. Dus aan de hand van de literatuurlijst van deze studies, heb ik een selectie gemaakt van overige publicaties die aansloten op het onderwerp. Toen ik beschikking had over voldoende verwijzingen van publicaties, heb ik de databanken geraadpleegd die werden aangeboden door de bibliotheek van Hogeschool INHOLLAND, om zo de relevante literatuur tot mijn beschikking te krijgen. Verder heb ik ook gebruik gemaakt van de bestaande boeken (literatuur) omtrent kennisdeling en onderwijsvisies.

Enquête studenten

Voor de studenten heb ik een vragenlijst opgesteld met daarin vragen over hoe zij de pilot hebben ondervonden en wat zij ervan hebben geleerd/opgestoken. Ik heb de studenten per e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan de enquête. Thesistools.nl biedt de mogelijkheid een online enquête op te stellen en hier heb ik dan ook gebruik van gemaakt. De vragen heb ik zo open mogelijk gehouden, zodat men zoveel mogelijk op kan schrijven. Zo krijg ik een beter beeld van hoe zij het hebben ondervonden. Deze wijze is beter dan wanneer de vragen gesloten zijn. Het was mijn doelstelling om van minimaal 50 studenten een ingevulde vragenlijst terug te krijgen. Hier is echter niet aan voldaan. Slechts 39 studenten hebben meegewerkt aan de enquête.

Interview docenten

Ik had onder andere in gedachte om ook docenten te betrekken bij deze pilot. Hoe kijken zij er tegen aan, dat studenten middels digitale middelen in contact komen met bedrijven en kennis met hen delen? Ik had al een selectie gemaakt van docenten van de managementopleidingen en hen een uitnodigingsmail gestuurd zich te registreren op de teamsite van het platform. Helaas is het er niet van gekomen om naar aanleiding van hun evaluatie op het platform diepte-interviews met hen af te leggen.

Participatief onderzoek

Zelf heb ik ook deelgenomen aan de pilot. Ik heb zoveel mogelijk lesuren proberen bij te wonen en zo nu en dan een workshop. De reden waarom er voor is gekozen om ook te participeren in de pilot is, omdat ik dan met eigen ogen kan zien hoe de studenten het ervaren. De taken die ik heb uitgevoerd binnen de pilot, betreffen de volgende:

- Interviews met 3 stagiaires, waarvan er 2 uit het buitenland.
- Relevante artikelen en websites geplaatst op het platform.
- Instructies gegeven met betrekking tot het streamen van video's.
- Meegeholpen met de layout.

3 THEORETISCH KADER

3.1 INLEIDING KENNISDELEN ONDERWIJS EN BEDRIJFSLEVEN

In dit hoofdstuk komt naar voren hoe het met de kennisdeling tussen het onderwijs en bedrijfsleven is gesteld. Allereerst zal de onderwijsopvatting van hogeschool INHOLLAND worden besproken. Vervolgens komt in paragraaf 3.3 aan bod hoe de samenwerking met het bedrijfsleven verloopt en wordt er onder andere aandacht besteedt aan het model van kenniscirculatie.

3.2 VISIES OVER LEREN BIJ HOGESCHOOL INHOLLAND

Welke onderwijsopvatting staat er bij hogeschool INHOLLAND centraal? Welke ontwikkelingen hebben hiertoe geleid? In welke mate sluit deze onderwijsopvatting aan op de pilot? In deze paragraaf zal getracht worden een antwoord te geven op deze vragen.

3.2.1 COMPETENTIEGERICHT ONDERWIJS

Binnen hogeschool INHOLLAND staat het competentiegericht onderwijs centraal. Volgens de hogeschool is dit de beste manier om te beantwoorden aan de eisen van de arbeidsmarkt, om tegemoet te komen aan de wens van veel studenten om ‘op maat’ te worden bediend, en om recht te doen aan de kwaliteitseisen van de buitenwereld en van de hogeschool zelf⁷.

Om een antwoord te geven op de vraag wat competentiegericht onderwijs nou eigenlijk is, zal het begrip ‘competentie’ eerst onder de loep worden genomen. De Van Dale definieert het begrip als volgt: deskundigheid, geschiktheid; de bevoegdheid tot handelen of oordelen.

Volgens diverse publicaties heeft het begrip echter geen eenduidige betekenis. Zo verschillen diverse auteurs van mening over de betekenis. Hierdoor circuleren er tientallen uiteenlopende definities van dit begrip⁸. In het kader van dit onderzoek zal er worden volstaan met de volgende betekenis:

“Brede vaardigheid, inclusief de erbij behorende attitudes en achterliggende kenniselementen”

9

Het begrip competentie heeft dan betrekking op een cluster van vaardigheden, houding en kennis, dat als minimumstandaard geldt om bepaalde (arbeids)taken correct te verrichten¹⁰. Mijns inziens past deze omschrijving het best binnen de onderwijskaders, aangezien het onderwijs de student probeert op te leiden tot een persoon met de noodzakelijke kennis en vaardigheden om een goede beroepsbeoefenaar te worden.

Competentiegericht onderwijs stelt de student dus in staat die competenties te verwerven die door het beroepenveld als noodzakelijk worden beschouwd om blijvend en adequaat te kunnen functioneren in

⁷ Geert Dales, Voorzitter College van Bestuur Hogeschool INHOLLAND. In: Backbone 2.0, p. 3.

⁸ Korthagen, F.A.J. (2004), Zin en onzin van competentiegericht opleiden, VELON-Tijdschrift voor lerarenopleiders, 25(1), p. 14.

⁹ Thijssen, J.G.L. (1998), Hindernissen voor competentie management, Opleiding & ontwikkeling, Tijdschrift voor Human Resource Development, 11(10), p. 18.

¹⁰ Rutger Kappe – In: Backbone 2.0 Achtergronden van het competentiedenken, p. 141.

het betreffende werkveld. Ook stelt het de student in staat zich effectief voor te bereiden op de snel veranderende en complexe maatschappij¹¹.

3.2.2 OORSPRONG COMPETENTIEDENKEN

De ontwikkelingen die van invloed zijn geweest op het competentiedenken zullen worden beschreven. Zowel ontwikkelingen in het bedrijfsleven en samenleving als de veranderde visie op leren liggen hieraan ten grondslag.

Ontwikkelingen bedrijfsleven en samenleving

De oorsprong van het competentiedenken ligt in de omslag van een industriële- naar een informatiesamenleving (eind jaren 80). Tijdens de industriële samenleving stond het streven naar massaproductie en het functiedenken centraal in het bedrijfsleven. Er was niet bepaald oog voor het opleiden van werknemers. Een werknemer vervulde een afgebakende functietaak en daar bleef het ook bij¹². Aan het einde van de jaren tachtig van de vorige eeuw kwam er een einde aan het industriële tijdperk. Het informatietijdperk stak toen de kop op.

In het onderstaande schema staan de kenmerken van zowel de industriële samenleving als de informatiesamenleving.

Tabel 1: Kenmerken van de omslag¹³

Industriële samenleving	Informatiesamenleving
Aandbodgestuurd	Vraaggedreven
Beheersen	Inspireren
Efficiënt	Adaptief
Sturen	Faciliteren
Functiegerichte bijscholing	Ontwikkeling van kennisproductiviteit
Machines, procedures	Mensen, kennis

In het informatietijdperk staan het verlenen van diensten, het leveren van kwaliteit en meer maatwerk centraal. Het menselijke aspect is hier heel belangrijk. Er wordt veel aandacht besteed aan kennis, kunde, houding en attitude. Zo zou men zich goed kunnen onderscheiden ten opzichte van de concurrentie. Deze omslag staat aan de wieg van het competentiedenken.

Veranderde visie op leren

De inrichting van het onderwijs wordt in belangrijke mate bepaald door de veranderde visie op leren. In de loop der jaren zijn de opvattingen over leren geëvolueerd. Dochy & Nickmans (2005) omschrijven het als een paradigmaverschuiving in het denken over leren, de rol van de lerende en de docent¹⁴. Er kan hierbij een onderscheid worden gemaakt tussen de volgende drie onderwijskundige stromingen: het behaviorisme, het cognitivisme en het constructivisme. Er zal achtereenvolgens worden ingegaan op deze stromingen.

¹¹ Douma, T. (2007) Onderwijsconcept – In: Backbone 2.0, p. 10.

¹² Kappe, R. (2007) Achtergronden van het competentiedenken – In: Backbone 2.0, p. 143.

¹³ Hoeksema, K. (2002), Waar komt het competentiedenken toch vandaan? TINFON, 11^e jaargang, p. 108.

¹⁴ Kappe, R. (2007) Achtergronden van het competentiedenken – In: Backbone 2.0, p. 146.

Bij het behaviorisme wordt het gewenst leergedrag in belangrijke mate aangestuurd door conditionering. Conditionering komt tot stand op basis van instructie en oefening, en wordt aan- of afgeleerd door belonen en straffen. Het initiatief tot leren ligt bij de docent die de leerstof in kleine delen aanreikt. De student dient de overgedragen kennis alleen te memoriseren.

In de cognitieve benadering wordt er aandacht geschonken aan de interne leerprocessen en ontwikkelt de student vaardigheden die het leerproces aansturen. Hierbij kan er gedacht worden aan plannen en reflecteren. De student verwerft actief kennis en de docent heeft een instruerende én begeleidende rol.

De constructivistische benadering van onderwijs benadrukt nog sterker dat leren een actief constructief proces is. Het gaat er om informatie op te nemen alsmede om deze te begrijpen en te integreren. Daar waar de behavioristische en cognitieve benadering zich kenmerken door het eenrichtingsverkeer van leraar naar leerling, zien constructivisten leren in interactie met de omgeving. (Aan het laatst genoemde wordt in paragraaf 3.3.2 aandacht besteedt). De context waarbinnen leren plaats vindt, speelt daarbij een belangrijke rol. Begrippen als 'krachtige leeromgeving', 'de student centraal', 'authentieke taken' en 'leren leren' komen uit deze benadering voort.

"Het verschil tussen het cognitivisme en constructivisme is als het verschil tussen reizigers en trekkers. Reizigers stellen zich van tevoren een concreet doel, maken een plan en voeren dat plan uit. Trekkers kiezen een globaal doel, plannen de eerste etappe en gaan dan op weg"

15

3.2.3 AANSLUITING OP DE PILOT

Als er wordt gekeken naar de pilot, dan past deze het best binnen de constructivistische benadering. Er wordt namelijk getracht om interactie te creëren met de omgeving. De studenten proberen de buitenwereld – het bedrijfsleven – als het ware naar binnen te brengen en zo van elkaar te leren. Dit doet men door gebruik te maken van een leerwerk omgeving die zo is ingericht, dat deze de student de mogelijkheid biedt alles naar eigen zeggen in te richten, in tegenstelling tot de klassieke ELO (Blackboard). In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op hoe de studenten het hebben ervaren om met een dergelijke leerwerk omgeving aan de slag te gaan.

¹⁵ Hendriks & Schoonman (2006).

3.3 SAMENWERKING HOGER ONDERWIJS EN BEDRIJFSLEVEN

Deze paragraaf geeft een beeld over het verloop van de samenwerking tussen het hoger onderwijs en het bedrijfsleven. In aansluiting hierop wordt ingegaan op de noodzaak van samenwerking tussen beide actoren. Verder komt het kenniscirculatiemodel van Van der Sijde aan de orde, waarbij er getracht wordt de positie van hogeschool INHOLLAND te bepalen op basis van de diverse niveaus.

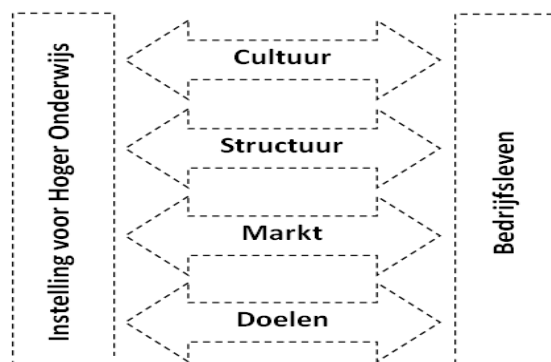
3.3.1 SAMENWERKING EN NOODZAAK

De samenwerking tussen het hoger onderwijs en het bedrijfsleven is nooit probleemloos verlopen. Deze 2 partijen verschillen namelijk erg veel van elkaar. Het gaat om 2 verschillende werelden. Ondanks de grote verschillen bestaat er de noodzaak de handen in elkaar te slaan. Er zal eerst worden ingegaan op de verschillen tussen het hoger onderwijs en bedrijfsleven. Vervolgens komt de noodzakelijkheid van samenwerking aan bod.

Verschillen

Het hoger onderwijs en het bedrijfsleven verschillen in cultuur, structuur, markt en hebben beiden verschillende doelen.

- Cultuur: Mensen gaan anders met elkaar om en hanteren andere normen en waarden.
- Structuur: Het bedrijfsleven is meer hiërarchisch georganiseerd dan het hoger onderwijs.
- Markt: Beide partijen hebben andere klanten, toeleveranciers en verschillende producten.
- Doelen: Het bedrijfsleven streeft naar winst en het hoger onderwijs naar de in- en uitstroom van studenten¹⁶.

Tabel 2: Verschillen tussen hoger onderwijs en bedrijfsleven

Noodzaak tot samenwerking

De noodzaak en zinvolheid van samenwerking tussen het hoger onderwijs en het bedrijfsleven komt voort uit een aantal processen in beide organisaties die van belang zijn voor innovatie¹⁷:

- *Innovatie*. Om te kunnen innoveren is het belangrijk dat ook andere actoren worden betrokken. Immers een bedrijf beschikt nooit over alle kennis om tot innovatie over te gaan. Het is dus noodzakelijk om samen te werken met partijen buiten het bedrijf die over de benodigde kennis beschikken, bijvoorbeeld het hoger onderwijs.

¹⁶ Hout, H. van, Dam, G. van, Mirande, M., Terlouw, C. & Willems, J. (2006), Vernieuwing in het Hoger Onderwijs: Onderwijskundig handboek, p. 297-298.

¹⁷ Hout, H. van, Dam, G. van, Mirande, M., Terlouw, C. & Willems, J. (2006), Vernieuwing in het Hoger Onderwijs: Onderwijskundig handboek, p. 298-299.

- *Professionalisering van docenten en opleiding.* Om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in de praktijk, dienen docenten in het hoger onderwijs contacten te onderhouden met het bedrijfsleven. Dit kunnen ze alleen doen of samen met studenten. De vraag van het bedrijfsleven naar competenties is aan verandering onderhevig. Via docenten worden deze veranderingen gecommuniceerd naar de opleiding en kan men overgaan tot professionalisering.
- *Competentieontwikkeling.* Studenten ontwikkelen hun competenties in de praktijk en in de interactie met het werkveld onder begeleiding van docenten. Hiermee kunnen ze ook een rol spelen in het innovatieproces.

Concluderend kan worden gesteld dat, ondanks de verschillen tussen beide partijen, het noodzakelijk is over te gaan tot samenwerking. Zo kunnen beide partijen hun doelen beter bereiken en wordt het innovatieklimaat bevordert. Samenwerking tussen het hoger onderwijs en het bedrijfsleven maakt het onderwijs beter en het beroep leuker.

3.3.2 KENNISCIRCULATIE

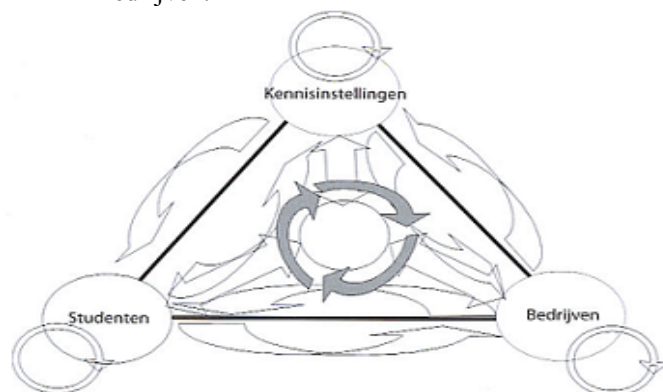
Voor het hoger onderwijs is interactie met de omgeving belangrijk. Het hoger onderwijs leidt studenten namelijk op voor een baan bij een bedrijf of instelling. Om studenten een goede aansluiting te geven op hun toekomstig beroep, is het van belang dat er interactie plaatsvindt met het bedrijfsleven. In het kader van dit onderzoek zal het kenniscirculatiemodel worden toegepast om te bepalen in welke fase van het model de huidige wijze van kennisdeling plaatsvindt binnen hogeschool INHOLLAND. Er is gekozen om het model van kenniscirculatie hierbij te betrekken, omdat dit model toch wel de meeste overeenkomsten vertoont met hetgeen er met de pilot bereikt wil worden. *“De buitenwereld naar binnen halen om zodoende kennis te laten circuleren tussen de partijen”*.

Definitie kenniscirculatie

Het begrip kenniscirculatie is de specifieke betekenis van een kringloop van kennis, waarbij het maatschappelijk veld betrokken is. Er is sprake van een proces van structurele samenwerking tussen een instelling van hoger onderwijs en met daaraan verbonden docenten en bedrijven met een systematische en structurele inschakeling van studenten waarbij het proces tot creatie van nieuwe kennis leidt¹⁸. In figuur 3 wordt het model voor kenniscirculatie weergegeven.

Vanuit het onderwijsperspectief heeft kenniscirculatie dus met name betrekking op de volgende actoren:

- Kennisinstelling (Hogeschool INHOLLAND) en de daaraan verbonden docenten;
- Studenten;
- Bedrijven.

Tabel 3: Model voor kenniscirculatie: kennis circuleert tussen de drie actoren en creëert nieuwe kennis

¹⁸ Hout, H. van, Dam, G. van, Mirande, M., Terlouw, C. & Willems, J. (2006), Vernieuwing in het Hoger Onderwijs: Onderwijskundig handboek, p. 300.

In het proces van kenniscirculatie kunnen er twee vormen van ‘kennisverkeer’ worden onderscheiden:

1. ‘*Kennisoverdracht*’ als eenrichtingsverkeer. Bij deze vorm van kennisverkeer gaat het om overdracht van kennis van de docent/onderzoeker (hoger onderwijs) naar het bedrijfsleven (middels contractonderwijs) of naar studenten (middels colleges en werkgroepen).
2. ‘*Kennisinteractie*’ als meerrichtingsverkeer tussen en binnen de actoren. In en door de interactie ontstaat nieuwe kennis door het toepassen ervan, waarbij de actoren deze nieuwe kennis delen, dissemineren en gezamenlijk tot exploitatie brengen.

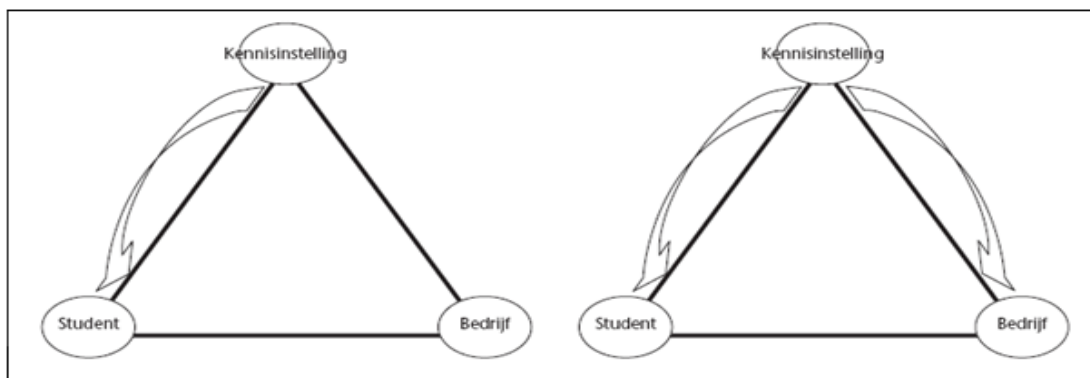
Niveau van kenniscirculatie bij hogeschool INHOLLAND

Het model dat in figuur 3 is weergegeven is het hoogste niveau van kenniscirculatie. Er zal nu echter voor hogeschool INHOLLAND worden bepaald op welk niveau zij zich bevindt, aan de hand van de niveaus die Peter van der Sijde in zijn publicatie¹⁹ heeft geïntroduceerd.

Het model van kenniscirculatie kent, volgens van der Sijde, zeven niveaus. In het kader van dit onderzoek zal ik alleen de eerste vier niveaus aan de orde stellen, de overige drie niveaus worden buiten beschouwing gelaten.

- Niveau 1

Op dit niveau is er alleen sprake van kennisoverdracht. In figuur 4 is te zien dat de kennisinstelling, in dit geval de hogeschool, kennis overdraagt aan studenten (links) of aan studenten en bedrijven (rechts). Dit niveau van kenniscirculatie is bij hogeschool INHOLLAND niet aan de orde.

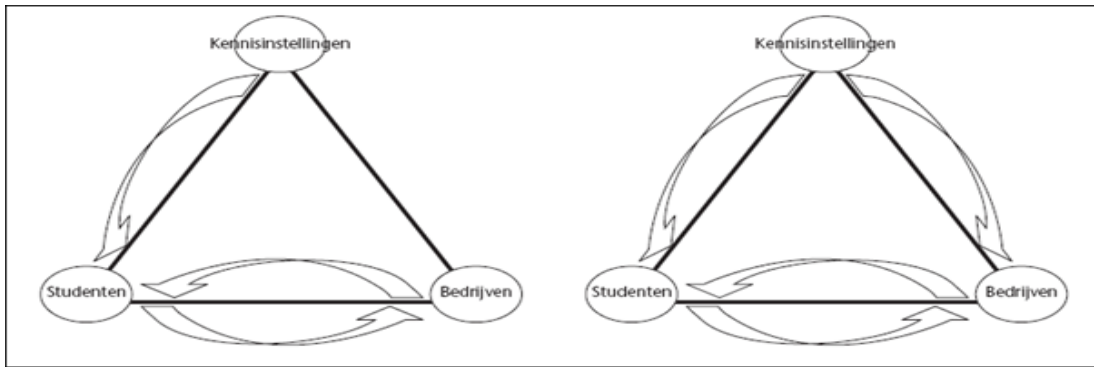

Tabel 4: Kenniscirculatie niveau 1A en 1B

- Niveau 2

Dit niveau gaat iets verder. Er is hier voor het eerst sprake van kenniscirculatie. De hogeschool draagt kennis over naar de student (links) en in sommige gevallen naar zowel student als bedrijf (rechts). Het gaat hier om individuele studenten en individuele bedrijven. Er kan worden gedacht aan een praktijkstage of een afstudeeropdracht door een student. De student leert (werkt aan competentieontwikkeling) en brengt nieuwe kennis naar het bedrijf. Verder draagt de kennisinstelling rechtstreeks kennis over naar het bedrijf (contractactiviteit).

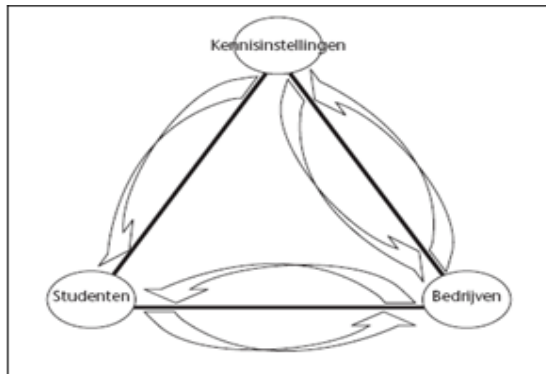
¹⁹ Kenniscirculatie en een ondernemende kennisinstelling: ingrediënten voor een ondernemende regio, TVHO, 23(1), april 2005.

Tabel 5: Kenniscirculatie niveau 2A en 2B

- **Niveau 3**

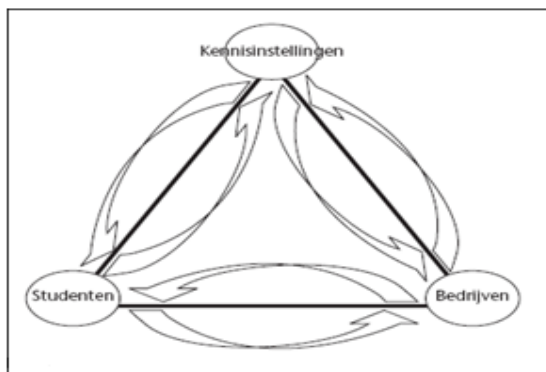
Er vindt zowel kenniscirculatie plaats tussen bedrijf en student als tussen kennisinstelling en bedrijf: partijen leren van elkaar. De kennisinstelling bouwt een samenwerkingsrelatie op, gericht op 'vakinhoud'. Het bedrijf werkt samen met de kennisinstelling aan innovatieve producten en processen. De student doet werkervaring op en krijgt begeleiding van de kennisinstelling en het bedrijf.

Tabel 6: Kenniscirculatie niveau 3

- **Niveau 4**

Op dit niveau vindt er kenniscirculatie twee-aan-twee plaats tussen de betrokken actoren. De kennisinstelling leert, en leert van de studenten en de bedrijven; de bedrijven leren, en leren van de kennisinstelling en de studenten. Dit niveau vormt de overgang naar de andere 3 niveaus (welke ik, zoals al eerder aangegeven, verder buiten beschouwing laat). In de vorige niveaus ging het om bilaterale relaties en in de volgende niveaus om meervoudige interacties en complexere vormen van kenniscirculatie. Aangezien het hoger onderwijs, zoals we die nu kennen, daar nog lang niet aan toe is, zal ik hier ook niet op ingaan.

Tabel 7: Kenniscirculatie niveau 4

Nu rijst de vraag op welke positie hogeschool INHOLLAND kan worden geplaatst in het model. Niveau 1 valt al direct af, aangezien er redelijkerwijs sprake is van enige circulatie van kennis. Elke student dient voor zijn of haar opleiding een praktijkstage te ondergaan en een afstudeeropdracht uit te voeren. De stagiair of afstudeerder zal zijn verworven kennis, die hij op school heeft opgedaan, toepassen in het stagebedrijf en/of voor zijn afstudeeropdracht. Maar hier blijft het dan ook bij. Verdere interactie tussen de actoren is er niet. Hiermee kan worden gesteld dat hogeschool INHOLLAND zich op niveau 2B van het kenniscirculatiemodel bevindt. Het gewenste niveau is echter niveau 4. Op dit niveau leren alle actoren van elkaar en ontstaat er telkens nieuwe kennis.

Het was de bedoeling om met de pilot “kennisdelen met het bedrijfsleven ten behoeve van stage” interactie te creëren tussen de 3 actoren. Studenten zouden, door middel van het betrekken van bedrijven op het platform, kennisdelen met hen om zo nieuwe kennis te creëren. Of dit ook degelijk is gebeurd, wordt in het slothoofdstuk besproken.

4 OPZET PROJECT

4.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk komt de opzet van het project aan bod. Paragraaf 4.2 gaat in op de vraag wat er toe heeft geleid dat men deze pilot heeft gestart. Welk doel men voor ogen heeft met deze pilot, wat de opdrachten zijn en welke tools worden ingezet bij de uitvoering van deze opdrachten, komen in paragraaf 4.3 aan de orde.

4.2 AANLEIDING VAN HET PROJECT

Het internet valt niet weg te denken uit de hedendaagse maatschappij. Zo is ook de positie van het individu in belangrijke mate veranderd door het internet²⁰. Ieder individu die de mogelijkheden van het internet goed weet te gebruiken, kan wereldwijde aandacht krijgen en grote nieuwsbedrijven met een eenvoudig ter plekke opgenomen telefoonvideootje tot correctie van het nieuws dwingen. Met andere woorden: het individu heeft sterke tools in handen. Degenen die deze tools het best gebruiken, hebben daar ook het meeste profijt van.

De mogelijkheden die het internet biedt, hebben geleid tot een ketenomkering. Mensen vinden elkaar via het internet, maken bottom-up een encyclopedie (wikipedia), kunnen zich verenigen in communities en zo sterker worden door kennis en ervaringen te delen of grote organisaties te dwingen tot luisteren. Ook zou een goede webpresence de sleutel kunnen gaan vormen tot een goede carrière. Het blijkt dat nu al 60% van de HRM medewerkers eerst even via Google de webpresence van een kandidaat natrekt. En wat als dat onbedoeld niet zo fraai is?

Zijn de studenten zich van deze mogelijkheden en risico's bewust bij de eerste stappen van hun carrière in het bedrijfsleven? Gebruiken zij deze mogelijkheden al optimaal en weten wij dat niet?

Aangezien voor de managementstudenten het vak e-business op het programma stond, heeft men dit omgebogen naar sollicitatie: het inzetten van de marktmogelijkheden voor de eigen carrière.

“Learning by doing”.

Hoe kunnen studenten rondom stagelopen, kennis uitwisselen met elkaar en met het bedrijfsleven en hoe kunnen deze studenten bewust hun webpresence inzetten voor het vinden van een optimale stageplaats?

²⁰ Lev Grossman, Time's Person of the Year: You, Time Magazine, 13 december 2006, <http://www.time.com>

4.3 MODULEBESCHRIJVING

In deze paragraaf komen de hoofddoelen van de pilot aan de orde, zal er worden besproken welke opdrachten de studenten hebben uitgevoerd en zal er worden aangekaart welke tools er zijn ingezet bij de volbrenging van de opdrachten. Bij het laatstgenoemde zal er onder andere worden ingegaan op de keuze voor SharePoint (Surfgroepen) in plaats van de klassieke ELO (Blackboard).

4.3.1 HOOFDDOELEN

Binnen de pilot staan de volgende doelen centraal:

- Het gebruiken van de internetmogelijkheden voor de eigen stagevoorbereiding.
- Leren werken met kennisdelen over verschillende groepen en organisatiegrenzen heen.
- Voorbereiden op het multimediale visitekaartje op internet ten behoeve van de stagesollicitatie.
 - *Subdoelen:*
 1. Kunnen maken van een digitale multimediale doelgerichte presentatie ten behoeve van de stagesollicitatie.
 2. Kunnen voeren van een actief identitymanagement (bewust van Google-CV).
 3. Kennen van kansen en bedreigingen, veiligheids- en betrouwbaarheidsaspecten van de beroepsgerichte aanwezigheid op internet.
- Stagemogelijkheden, visies en ervaringen binnenhalen door interviews te houden met bedrijven, oud-studenten en huidige stagiaires.

Uiteindelijk diende het project te resulteren in een digitaal platform waarbij kennis, ervaringen, adressen, tips etc. worden gedeeld betreffende het voorbereiden van de stage.

4.3.2 OPDRACHTEN

De studenten dienden zowel een individuele als groepsopdracht uit te voeren. In deze subparagraaf zal er achtereenvolgens worden ingegaan op deze opdrachten.

Zoals al eerder is aangegeven (4.2), speelt de digitale identiteit van een persoon in de huidige en toekomstige samenleving een belangrijke rol bij het al dan niet aannemen van personeel. Als men over een goede webpresence beschikt, is men eerder verzekerd voor een uitnodiging dan wanneer dit niet het geval is. Er kan worden gesteld dat een goede webpresence de sleutel vormt tot een goede arbeidscarrière.

De eerste les stond in het teken van de webpresence van de studenten. Hoe staan zij ervoor op het net? Door middel van het intypen van hun naam in de zoekmachine van wieowie.nl, konden de studenten zien wat er over hen bekend is op het internet. De individuele opdracht die alle studenten kregen toegewezen, was het zorgen voor een goede persoonlijke webpresence. Verder dienden de studenten ook te achterhalen wat de risico's en kansen waren en hoe deze te beïnvloeden zijn. Het uiteindelijke resultaat hiervan zou zijn: een goede multimediale presentatie (one-minute video) waar de student zich op een positieve manier laat zien aan een potentieel stagebedrijf.

Wat betreft de groepsopdracht hadden de studenten de mogelijkheid om uit het volgende te kiezen:

1. Het bezoeken en interviewen van stagebedrijven;
2. Het interviewen van huidige stagiaires;
3. Onderzoek naar het solliciteren in Second Life;
4. Editen van de website voor alle managementopleidingen.

- *Bezoeken en interviewen van stagebedrijven*

De studenten dienden een bezoek af te leggen aan een stagebedrijf om vervolgens een interview te houden met een medewerker die bij de stage betrokken is. De studenten hadden zelf de keus om te bepalen welk bedrijf ze zouden gaan bezoeken. Het interview diende vervolgens op Surfgroepen te worden geplaatst. Samen met het stagebedrijf moesten de studenten afspreken hoe het interview zou worden vastgelegd en of deze wel degelijk op Surfgroepen mocht worden gepubliceerd. In eerste instantie was het de bedoeling om multimediale impressies van visies en/of ervaringen van stagebedrijven die stagiaires zoeken vast te leggen. Indien het betreffende bedrijf bezwaar had met de multimediale vastlegging, dan konden de studenten ook volstaan met een schriftelijke overlegging.

- *Interviewen van huidige stagiaires*

Verder konden de studenten ervoor kiezen huidige stagiaires te interviewen. De studenten die deze opdracht gingen uitvoeren, moesten de stagiair op zijn of haar stageplek bezoeken. Ook hier ging de voorkeur uit naar een interview die multimediaal is vastgelegd. Tot de mogelijkheden behoorde tevens het afnemen van een interview met een buitenlandstagiair(e). Middels een digitale videoverbinding kon dit worden bewerkstelligd. De content van het interview diende op Surfgroepen te worden gepresenteerd. Uiteraard met de toestemming van de geïnterviewde stagiair en het betreffende stagebedrijf.

- *Solliciteren in Second Life naar een stageplaats*

De digitalisering van de samenleving brengt allerlei mogelijkheden met zich mee. Zo ook op het gebied van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Studenten dienden te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om in Second Life (driedimensionale digitale wereld) te solliciteren naar een stageplaats/baan.

- *Editen van de website voor alle managementopleidingen*

Een andere groepsopdracht was het editen van de website. De studenten die deze opdracht voor hun rekening hebben genomen, dienden zorg te dragen voor een toegankelijke lay-out, het inhoudelijk vullen van de website, feedback geven aan andere studenten en ervoor zorgen dat de studenten zich actief presenteren op de website.

4.3.3 GEBRUIKTE TOOLS

De werkomgeving die is ingezet bij dit project is Surfgroepen. Surfgroepen is een SharePointomgeving waar men overal en op elk moment met elkaar kan samenwerken. Documenten kunnen online worden opgeslagen, takenlijsten kunnen worden opgezet en worden gedeeld. In de teamsites (gemeenschappelijke samenwerkingssite) die worden aangeboden in Surfgroepen kan men samenwerken met projectleden, docenten etc. Daarnaast bestaat er ook de mogelijkheid om een persoonlijke site aan te maken (Mysite). Hier kan men persoonlijke documenten beheren. In tegenstelling tot Blackboard is dit een zeer flexibele werkomgeving.

Blackboard is teveel gebaseerd op een vast stramien, niet aan te passen aan een specifieke werkvorm of toe te snijden op de gewenste functionaliteit. Het ontwerp van Blackboard volgt een typisch model waarbij tools en content georganiseerd zijn in courses en modules. Data kan niet worden gedeeld buiten de beslotenheid van die courses of modules. Daarnaast wordt de student in een passieve rol gepositioneerd, doordat alleen de docent de mogelijkheid heeft content toe te voegen in de betreffende course. Nadat de courses zijn afgerond, is de content niet meer beschikbaar voor de studenten. Tenslotte is het model van Blackboard gebaseerd en geconfigureerd op de behoefte van

INHOLLAND, wat het vaak lastig maakt contact te maken met externe partners en niet geregistreerde belangstellenden²¹.

Er is gekozen voor Surfgroepen, omdat er een eenvoudige toegang voor bedrijven gemaakt moest worden en omdat studenten zelf eenvoudig een eigen website kunnen beginnen. SharePoint heeft daarnaast als voordelen dat binnen INHOLLAND ook SharePoint gebruikt wordt, het veel in het bedrijfsleven gebruikt wordt en het heeft tevens veel presentatietools. Er is niet voor een wiki gekozen omdat het ‘open karakter’ studenten en bedrijven kan afschrikken en omdat men graag wilde dat de multimediale presentatiemogelijkheden worden benut.

²¹ Stichting SURF, SharePoint als leer- en werkomgeving. Verslag van het SURF Onderwijsvernieuwingproject ‘Kenniswerken in SHAPE’, maart 2008, Utrecht, p. 10.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN PILOT

5.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt er ingegaan op de onderzoeksuitkomsten van de pilot. In paragraaf 5.2 komt aan de orde waar de studenten het web vooral voor gebruikten voor aanvang van de pilot. Onder de deelnemende studenten van de pilot is er een enquête gehouden over onder andere het gebruik van surfgroepen (5.3). Ook de gebruiksvriendelijkheid van surfgroepen is gepeild (5.4). Op de webpresence van de studenten wordt in paragraaf 5.5 ingegaan. Verder wordt in paragraaf 5.6 een antwoord gegeven op de vraag of de studenten enige toegevoegde waarde hebben ervaren. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een beschrijving over hoe ik de pilot heb ervaren.

5.2 STARTSITUATIE STUDENTEN

Voordat de lessen begonnen is er een korte enquête gehouden onder de studenten over hun webgedrag. Zoals uit diverse onderzoeken is gebleken, worden de huidige studenten gezien als de ‘net-generatie’. We vroegen ons af of dit wel degelijk het geval is en of de studenten het web gebruiken voor de eigen carrière?

Er is aan de studenten gevraagd welke internettools zij het vaakst gebruiken. Het overgrote gedeelte van de studenten maakt vooral gebruik van Google, MSN-messenger, Hyves en YouTube. Een student die zegt deel te nemen aan LinkedIn en bedrijfscommunities komt zelden voor. Wel is het zo dat het merendeel van de studenten het internet als tool gebruikt bij de sollicitatie. Op het moment van het afnemen van de enquête heeft de helft van de studenten aangegeven al op zoek te zijn naar een stageplaats middels het internet. Een derde van de studenten gebruikt andere kanalen bij de zoektocht naar een stageplaats. Het overige gedeelte geeft aan nog niet op zoek te zijn naar een stageplaats. Maar dat ze zeker als de stage nadert het internet als tool zullen gebruiken bij het vinden van een stageplaats.

In de enquête is ook gevraagd of studenten weten wat men te zien krijgt als ze op hun naam Googlen. De uitkomsten hiervan zijn in gelijke mate verdeeld. De ene helft was op de hoogte van zijn Google CV en de andere helft niet.

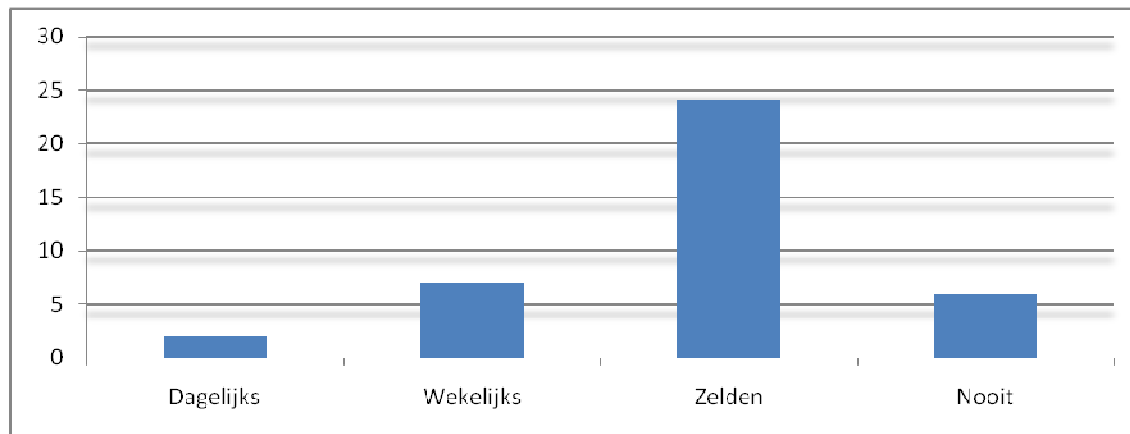
Ook werkgevers kijken naar de digitale identiteit van een kandidaat. Dit is nou eenmaal een makkelijke tool om meer te weten te komen over de geschiktheid van een persoon. Maar toch geeft bijna de helft van de studenten te kennen gegeven het niet op prijs te stellen dat een stagebedrijf/werkgever de digitale identiteit van een kandidaat natrekt. Dit zegt wel iets over de behoedzaamheid van de studenten wat betreft hun Google CV. Mijns inziens is deze behoedzaamheid te wijten aan het feit dat de studenten niet weten hoe ze hun digitale identiteit kunnen registreren.

Concluderend kan worden gesteld dat dit niet echt een bevestiging is dat er hier sprake is van een ‘net-generatie’. De internetmogelijkheden die worden geboden, worden niet optimaal benut door de studenten. Nog niet iedereen is op de hoogte van de tools die het internet te bieden heeft.

5.3 GEBRUIK SURFGROEPEN

Ook aan het einde van de pilot is er een enquête gehouden onder de studenten. De uitkomsten die in deze paragraaf, paragraaf 5.4, 5.5 en 5.6 staan, komen voort uit de enquêteresultaten. Het aantal studenten dat heeft deelgenomen aan de enquête bedraagt 39.

Er zal worden ingegaan op de vraag in hoeverre men daadwerkelijk van het platform gebruik heeft maakt.

Tabel 8: Mate van gebruik platform

Uit figuur 8 blijkt dat het merendeel van de studenten het platform slechts zelden heeft geraadpleegd (24 studenten). Een opmerkelijk resultaat is dat maar liefst 6 studenten hebben aangegeven nooit gebruik te hebben gemaakt van het platform. Daar staat tegenover dat 2 studenten dagelijks het platform raadpleegden. De overige 7 studenten keken wekelijks op het platform. Het merendeel van de studenten maakte alleen gebruik van het platform op het moment dat zij hun opdrachten moesten inleveren of zo nu en dan de mededelingen van de docent wilden raadplegen om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen. Ook als er wordt gekeken naar de mate waarin er werd gediscussieerd, valt dit erg tegen. Slechts een enkeling probeerde zo nu en dan een discussie te starten.

Een andere maatstaf is de hoeveelheid webparts dat is aangemaakt. Van iedere student werd er verwacht dat hij of zij een webpart zou aanmaken op het platform. Van de 39 geënquêteerde studenten hebben slechts 16 studenten een webpart aangemaakt. Dit komt overeen met 40%. De overige 23 studenten hebben te kennen gegeven helemaal geen webpart aan te hebben gemaakt.

Hieruit kan worden opgemaakt dat de studenten niet echt actief bezig waren met het op een redelijke wijze draaiende houden van het platform.

5.4 GEBRUIKSVRIENDELIJKHEID

In navolging van de vorige paragraaf zal er worden ingegaan op de gebruiksvriendelijkheid van het platform. Vinden de studenten het platform wel gebruiksvriendelijk? Om hier een antwoord op te geven, is er aan de studenten gevraagd hoe gemakkelijk het werkt om een webpart aan te maken. Uit tabel 2 blijkt dat ruim 70% van de studenten het als moeilijk of zeer moeilijk ervaart. Slechts 11 studenten hebben er geen moeite mee gehad.

Gebruikersgemak	Aantal studenten	Percentage
Zeer moeilijk	5	13%
Moeilijk	23	58%
Gemakkelijk	8	21%
Zeer gemakkelijk	3	8%

Tabel 9: Gebruikersgemak aanmaken webpart

Gedurende de eerste lessen werd er door de docent uitgelegd hoe het platform (surfgroepen) precies werkt. Aan de studenten is gevraagd of ze de uitleg wel duidelijk vonden of juist niet. Slechts 14 studenten vonden de uitleg wel duidelijk en maar liefst 22 studenten vonden van niet. De overige 3 studenten hebben hier niet op geantwoord, omdat ze gedurende de eerste lessen niet aanwezig waren.

Een enkeling vond dat er bij vragen gericht aan de docent een concreet antwoord ontbrak. Dat er te weinig uitleg (handleiding) stond op de website, werd ook als argument aangedragen. Dit laatste klopt niet helemaal aangezien er op de teamsite een uitgebreide syllabus over het reilen en zeilen van surfgroepen staat. De betreffende studenten hebben blijkbaar niet goed genoeg gekeken op de teamsite. Ook werd er als reden aangedragen dat de docent ervan uitging dat de student over de nodige kennis beschikte. De meeste studenten zijn het erover eens dat men eerst over de benodigde kennis dient te beschikken om op surfgroepen te kunnen werken.

5.5 WEBPRESENCE

Bij aanvang van de pilot werd er onder de studenten een enquête afgenomen, waarin onder andere werd gevraagd of ze wisten wat iemand te zien krijgt bij het Googlen van hun naam. Ongeveer de helft van de studenten wist niet wat men te zien kreeg bij het natrekken van hun naam op Google. Als er wordt gekeken naar de uitkomsten van de laatste enquête (einde van de pilot) is op te merken dat het aantal studenten dat op de hoogte is van hun digitale identiteit aanzienlijk is gestegen (+30%). Deze pilot heeft er denk ik wel toe geleid dat studenten zich er nu van bewust zijn wat er over hen op het internet staat.

Ook het standpunt over de vraag of de studenten het een punt vinden als een stagebedrijf/werkgever hun naam Googled, is enigszins gewijzigd. Bijna 80% (stijging van 40%) heeft er geen problemen mee indien een werkgever/stagebedrijf de digitale identiteit natrekt van een kandidaat. De studenten zijn zich er denk ik van bewust geworden dat het onvermijdelijk is om de digitale identiteit te verhullen voor de buitenwereld. Het enige wat ze kunnen doen is ervoor zorgen dat ze hun webpresence op een positieve manier kunnen beïnvloeden.

Met het laatste in ogenschouw genomen, is de studenten de vraag voorgelegd of ze toe zijn om aan hun webpresence te werken. Opmerkelijk is dat maar liefst 70% er nog niet aan toe is en slechts 30% het wel tijd vindt om te werken aan de eigen webpresence. Het meest voorkomende argument is dat de studenten het nog te vroeg vinden en zich nog niet geheel hebben ontwikkeld in hun vakgebied. Als men zich beter ontwikkeld heeft in zijn vakgebied, dan staat men er wel voor open om de eigen webpresence in te richten. Ook geven enkelingen aan het persoonlijke contact meer te waarderen dan het digitale.

Eén van de opdrachten die de studenten moesten uitvoeren gedurende de pilot, was het maken van een promofilmpje over zichzelf. Naar aanleiding van het promofilmpje is de studenten gevraagd of deze een positieve bijdrage levert aan hun webpresence. Slechts een derde deel heeft bevestigend geantwoord. Deze studenten vinden dat het toch wat van hen laat zien. De rest is het hier totaal niet mee eens, zij vinden dat het promofilmpje geen positieve bijdrage levert aan hun webpresence. Misschien valt het laatste te wijten aan het feit dat niet iedereen zijn promofilmpje toegankelijk heeft gemaakt op het internet.

5.6 TOEGEVOEGDE WAARDE

In deze paragraaf zal aan de orde komen of de studenten enige toegevoegde waarde hebben ervaren van de pilot. Aan de hand van de laatste enquêteresultaten zal geprobeerd worden hier een antwoord op te geven. Er is de studenten gevraagd naar hun ervaring met het platform. De vragen hadden met name betrekking op hun bijdrage aan het platform, hun leerervaringen, de mate van kennisdelen en het beeld dat zij over de stage hebben.

Om een indruk te krijgen of studenten wel degelijk een bepaalde toegevoegde waarde hebben ervaren van het project, is hen de vraag gesteld of ze weleens artikelen hebben gelezen of websites hebben geraadpleegd die andere studenten op het platform hebben geplaatst. Slechts 40% van de studenten heeft dit gedaan. Dit valt wel tegen, aangezien er werd verwacht dat de studenten wat zouden leren van de content op het platform. De informatie die is geplaatst, zou immers alleen maar in hun voordeel kunnen werken. Vervolgens is aan de studenten die wel het een en ander op het platform hebben gelezen, gevraagd of zij er ook daadwerkelijk wat aan hebben gehad. Hiervan gaf de ene helft wel een bevestigend antwoord en de andere helft niet.

Om het platform draaiende te houden, werden de studenten aangespoord om interessante artikelen of links van relevante websites te plaatsen die een verdere bijdrage zouden leveren aan hun stagevoorbereiding. Of de studenten hier degelijk mee bezig zijn geweest zal nu worden besproken. Slechts een derde heeft een bijdrage geleverd door middel van het plaatsen van relevante content. Het overgrote deel van de studenten vond surfgroepen te complex, oninteressant en ze zagen het nut er niet van in.

Het was o.a. de bedoeling dat de studenten door middel van het platform kennis zouden delen met het bedrijfsleven om zo interactie te creëren. Nu reist de vraag of er hier enigszins sprake van is geweest. Een groot gedeelte van de studenten heeft interviews gehouden met stagebedrijven, stagiaires of oud studenten. Dus er zal wel in bepaalde mate sprake zijn geweest van kennisdeling tussen beide actoren. Tijdens de interviews hebben de stagebedrijven en stagiaires duidelijk aangegeven wat men kan verwachten gedurende het ondergaan van een stage. Maar hier is het dan ook bij gebleven. Ze hebben de bedrijven of stagiaires niet betrokken bij het platform. Ook hebben de studenten zelf niet echt kennis overgebracht naar de andere partijen. Er heeft geen circulatie van kennis plaats gevonden tussen de actoren.

Als er wordt gekeken naar het standpunt van de student hierover dan kan worden opgemaakt dat slechts 3 van de 39 studenten vonden dat hun deelname aan het platform wel degelijk heeft geleid tot kennisdeling met het bedrijfsleven. Deze uitkomsten kunnen worden toegeschreven aan het feit dat geen enkele student een bedrijf heeft uitgenodigd om een kijkje te nemen op het platform en zodoende kennis te delen met elkaar. Verder gaven de meeste studenten niet echt de indruk actief mee te willen doen aan workshops die werden aangeboden. Ook de opkomst gedurende de ingeroosterde lesuren was niet bepaald hoog.

Hebben de studenten door hun deelname aan de pilot een betere kijk gekregen op wat hen te wachten staat bij een stage? Als er wordt gekeken naar het standpunt van de geënquêteerde studenten, dan lijkt dit niet het geval te zijn voor het merendeel van de studenten. De meeste studenten vinden dat hun deelname aan de pilot alleen een bijdrage heeft geleverd aan de wijze waarop ze zich multimediaal kunnen presenteren aan het bedrijfsleven. Dit is wel een uitermate vreemde uitslag, aangezien er op het platform heel wat interviews staan die zijn afgenomen met potentiële stagebedrijven en stagiaires, omtrent stage. Waarschijnlijk zijn de studenten die hier ontkennend op hebben geantwoord niet op de hoogte van deze afgenomen interviews. Zelf kan ik – als oud-stagiaire – vertellen dat hetgeen wat er gedurende de interviews naar voren is gekomen, een goed beeld schept van wat de studenten kunnen verwachten tijdens een stage.

5.7 ZELFERVARING PILOT

Deze paragraaf gaat in op de wijze waarop ik de pilot heb ervaren. Vertoont deze overeenkomsten met de beleving van de studenten of is dit juist niet het geval? In eerste instantie stelden de studenten zich op in een passieve houding tijdens de lessen. Ze hadden niet bepaald de drang om zich op het web te profileren. De studenten hechten veel waarde aan hun privacy. Tevens geldt dit ook voor mij. Ik heb liever niet dat mijn gegevens op het web toegankelijk worden voor jan en alleman. Maar indien de internetmogelijkheden op een manier worden benut, welke ertoe kunnen leiden dat men een betere positie krijgt ten opzichte van mogelijke werkgevers, dan sta ik er zeker wel voor open om mij goed te presenteren op het web.

Als er wordt gekeken naar de mate waarin de studenten actief bezig waren, dan is dat niet een al te goed teken. Het enthousiasme ontbrak in grote mate. Dit valt ook terug te zien aan het aantal deelnames aan workshops die werden aangeboden gedurende de pilot. Deze waren zeer miniem. De stagevoorbereiding kwam naar de mening van de studenten nog te vroeg. Aan de ene kant is hun standpunt wel te begrijpen. Maar aan de andere kant is het nooit te vroeg om je goed voor te bereiden op een belangrijk onderdeel van je schoolcarrière.

De gebruiksvriendelijkheid van het platform (surfgroepen), laat volgens de studenten ook te wensen over. Het systeem is volgens hen te complex. Zelf heb ik geen slechte ervaringen gehad met het systeem. Maar dit komt ook doordat ik al bekend was met surfgroepen. Het is voor de studenten ook heel wat anders dan Blackboard. Daar hadden ze nauwelijks rechten in tegenstelling tot surfgroepen. Er is op Blackboard sprake van een top-down benadering. De student heeft op surfgroepen de mogelijkheid om alles naar eigen zeggen in te richten. Op het eerste gezicht sprak de vrijheid en onafhankelijkheid de studenten enorm aan, maar als er wordt gekeken naar het platform zelf dan valt op te maken dat de studenten het niet optimaal hebben benut.

De studenten hebben gedurende de pilot geëxperimenteerd met hoe zij zich het best kunnen presenteren aan het bedrijfsleven. Dit heeft geresulteerd in een promofilmje. Na een aantal promofilmjes gezien te hebben, kan de conclusie worden getrokken dat ze kwalitatief onder de maat zijn. Dit had voorkomen kunnen worden, indien de studenten de workshops hadden bijgewoond met betrekking tot het opnemen van een filmje. Gebrek aan interesse en inzet heeft denk ik wel de doorslag gegeven bij de uitkomsten van de pilot. De overige multimediale presentaties (hierbij valt te denken aan de interviews die zijn gehouden met bedrijven, stagiaires en oud-studenten), zijn voor een gedeelte wel goed in elkaar gezet. Alleen is het wel jammer dat de meeste bedrijven het niet goedkeurden dat er video impressies werden gemaakt binnen het bedrijf. De informatie die de studenten middels interviews hebben vergaard, geeft een goed beeld van wat de studenten kunnen verwachten tijdens een stage.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 INLEIDING

Het doel van dit onderzoek was evalueren of studenten door middel van het inzetten van de internetmogelijkheden in staat zijn om kennis te delen met het bedrijfsleven en zo de buitenwereld naar binnen te halen. Of dit wel degelijk is gebeurd zal in dit hoofdstuk worden besproken. De opzet van dit slothoofdstuk is verder als volgt. In paragraaf 6.2 wordt er ingegaan op de situatie zoals die nu is rondom de pilot. Vervolgens worden in paragraaf 6.3 enkele knelpunten specifiek benoemd en volgen er een aantal aanbevelingen voor mogelijke oplossingsrichtingen.

Er bestaat niet echt een vlotte samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven (afgezien van de stageplaatsen en afstudeeronderzoeken die worden aangeboden). De oorzaak hiervan ligt onder andere in het feit dat beide partijen erg van elkaar verschillen. Beiden streven andere doelen na. Ondanks deze verschillen bestaat er toch de noodzaak de handen in elkaar te slaan. Voor de bevordering van het innovatieklimaat is het zeer raadzaam kennis te delen met elkaar. Verder zou een samenwerking tussen de 2 actoren leiden tot een goede aansluiting op het beroepenveld. Men weet dan wat er van elkaar verwacht kan worden.

Aangezien het internet steeds meer en meer de dagelijkse gang van zaken behelst, is het raadzaam de mogelijkheden die het biedt, te benutten. In achtneming hiervan is men gekomen tot het opzetten van een digitaal platform ten behoeve van de stagevoorbereiding. Maar zal bij de inzet van een dergelijk platform, de kennisdeling tussen onderwijs en het bedrijfsleven bevorderd worden en benutten de studenten de internetmogelijkheden om een goede basis te leggen voor hun toekomstige arbeidscarrière?

Er werd met de pilot beoogd om kenniscirculatie te creëren tussen het bedrijfsleven en de studenten. Maar dit doel is uiteindelijk niet gerealiseerd. Het enigste wat de studenten hebben gedaan, is middels het afnemen van interviews ervaringen, verwachtingen en tips met betrekking tot de stage vergaard. Hier is het dan ook bij gebleven. Er is alleen sprake geweest van kennisoverdracht en niet van kenniscirculatie of -creatie.

Dit onderzoek richt zich met name op de volgende twee vragen:

- Hebben studenten een toegevoegde waarde ervaren van de pilot “kennisdelen met het bedrijfsleven ten behoeve van stage”, in het bijzonder van de inhoud die op de website staat?
- Hebben de studenten hun rol als kenniscreërs vervuld?

Als er nu wordt gekeken naar de inhoud die op het platform staat, dan kan er wel worden geconcludeerd dat de studenten iets hebben gehad aan de pilot. De interviews die zijn afgenomen, bevatten relevante informatie voor de toekomstige stagiaires. Er staat duidelijk aangegeven wat ze kunnen verwachten en waar het allemaal om draait. De toegevoegde waarde die ze hebben ervaren is echter wel in mindere mate dan men verwacht had. Verder hebben de studenten door hun deelname aan de pilot, geleerd hoe ze zichzelf het best zakelijk maar tegelijkertijd ook spontaan kunnen presenteren aan potentiële stagebedrijven.

Op de vraag of de studenten hun rol als kenniscreërs hebben vervuld, kan worden geantwoord dat dit niet het geval is. De studenten hebben alleen kennis vergaard en hebben er verder niks anders mee gedaan. Er is nergens uit gebleken dat de studenten met de vergaarde kennis en hun eigen ervaringen/visies, nieuwe kennis hebben gecreëerd.

6.2 ALGEMENE SITUATIE

Eerste indruk van studenten

De jongeren van tegenwoordig worden geassocieerd met de 'net-generatie'. Maar of dit ook daadwerkelijk geldt voor de studenten die hebben geparticipeerd in de pilot, is nog maar de vraag. Uit de onderzoeksresultaten is gebleken dat de studenten nog niet alle mogelijkheden benutten die het internet ze biedt. Dit komt mede doordat ze er zelf niet van op de hoogte zijn, maar ook doordat ze het enthousiasme missen om zelf uit te zoeken wat het internet hen te bieden heeft. De drang om zichzelf te presenteren op het web voor de eigen carrière ontbreekt ook wel merendeels.

Gebruik

Wat betreft het gebruik van het platform, kan worden gesteld dat deze erg tegenvalt. Slechts een miniem aantal studenten raadpleegde het platform dagelijks of 1 keer per week. De meeste studenten gebruikten het platform alleen voor het plaatsen van hun eindopdrachten of het lezen van mededelingen die door de docent werden aangekondigd. Ook het aantal webparts dat is aangemaakt betreft een klein aantal. Het voeren van discussies of het delen van informatie die geen betrekking had op de eindopdrachten, kwam zelden voor. Als er wordt gekeken naar deze gebruiksaantallen dan is het haast onmogelijk een dergelijk platform lang draaiende te houden.

Oordeel

In lijn met het voorgaande is dat de studenten over het gebruikersgemak niet te spreken zijn. Ze vinden het systeem complex. Zelf vinden ze dat ze eerst over de nodige kennis over het gebruik van surfgroepen dienen te beschikken, voordat ze er daadwerkelijk mee aan de slag kunnen.

Gedurende de lessen werden er tips en trucs gedeeld, omtrent hoe om te gaan met de digitale sporen die worden achtergelaten op het internet. Studenten werden geadviseerd om zich te registreren op diverse communities, zoals LinkedIn, Hyves, Second Life etc. Dit konden de studenten wel waarderen. Verder werd er ook aangegeven waar men op moet letten bij het presenteren van zichzelf aan de buitenwereld. De studenten konden dit wel op prijs stellen. Maar als er toch wordt gekeken naar de kwaliteit van de promofilmpjes, waarin de studenten zichzelf presenteren, dan is deze onder de maat. De meeste studenten vinden zelf dat het promofilmpje geen toegevoegde waarde levert aan hun webpresence.

Afgezien van de interviews die zijn afgenomen met bedrijven en stagiaires, is er niet echt sprake geweest van kennisdeling. Het is meer een vorm kennisoverdracht. Alleen van de kant van de bedrijven of stagiaires is er kennis overgedragen. De studenten hebben niet echt gevoel dat door hun deelname aan het platform de kennisdeling tussen beide partijen is bevorderd. Maar dit is geheel aan henzelf te wijten. De studenten kregen meerdere malen het verzoek om de bedrijven of stagiaires die ze hebben geïnterviewd, uit te nodigen op het platform om vervolgens kennis te laten circuleren tussen de 2 partijen. Indien de studenten dit niet hadden nagelaten, dan zou de pilot zeer zeker zijn geslaagd. Er heeft nauwelijks interactie plaatsgevonden op het platform.

6.3 KNELPUNTEN EN AANBEVELINGEN

In deze slotparagraaf bespreek ik een aantal knelpunten die betrekking hebben op de pilot. Vervolgens geef ik voor elk van de knelpunten een advies hoe deze het best kan worden verholpen.

Gebrek aan inzet en interesse van de studenten

Een kritische noot wil ik voorts plaatsen bij de inzet die de studenten vertonen. Gedurende de pilot is gebleken dat de studenten niet echt enthousiast waren over het project. Ingeroosterde lesuren werden meestal niet door alle studenten bijgewoond. Dit geldt tevens ook voor de workshops die werden aangeboden door professionals, om hun eindopdracht naar behoren uit te kunnen voeren. Hierbij kan gedacht worden aan de video-workshop. Zoals al eerder is aangegeven waren de promofilmmpjes kwalitatief slecht. Het had dus ook geen in om deze op het internet te presenteren. Indien de studenten de workshops hadden bijgewoond, dan zou de kans groot zijn geweest dat hun promofilmmpjes kwalitatief beter zouden zijn. Wat weer een positieve bijdrage zou leveren aan het platform als het daar zou worden geplaatst.

Daarnaast mist het platform interactie. Er zijn nauwelijks discussies gestart of ervaringen gedeeld, terwijl dat deze aspecten toch wel enigszins de mate van interactie bepalen. Het platform is voornamelijk gebruikt voor het plaatsen van documenten en het doen van mededelingen.

Wat hier aan gedaan kan worden is om in het vervolg een verplichte aanwezigheid in te stellen. Indien een student zonder geldige reden niet komt op dagen gedurende een lesuur of workshop, dan kan er voor worden gekozen een vervangende extra opdracht te geven aan desbetreffende student. Ook zou een optie kunnen zijn om een extra punt te geven aan de studenten die het meest proberen interactie te creëren binnen het platform. Dit zal hen naar mijn idee wel motiveren, zich actiever op te stellen.

Gebruikersgemak

Tijdens het onderzoek komt veelvuldig kritiek op de gebruiksvriendelijkheid terug. Aangezien de studenten alleen Blackboard als ELO hebben meegemaakt, is het allemaal nieuw en ingewikkeld voor hen om meteen aan de slag te gaan met een werkomgeving die gevorderd is in vergelijking met het typische vaste stramien van Blackboard waar de student nauwelijks rechten heeft om zelf content toe te voegen of dergelijke.

Het is dan ook aan te raden om in het vervolg een workshop te geven met betrekking tot het 'reilen en zeilen' van surfgroepen aan de studenten, voordat ze starten met de in gebruikneming van surfgroepen. De studenten dienen de tijd te krijgen om aan de werkomgeving te wennen en om de taak te begrijpen. Dit zou wellicht kunnen zorgen voor een actievere houding van de studenten gedurende hun deelneming aan het project. De studenten hebben dan een beter zicht in de mogelijkheden (tools) die surfgroepen biedt en kunnen daar dan ook effectief gebruik van maken.

Daarnaast hebben de studenten bij aanvang van de pilot de rechten 'full-control' toegewezen gekregen. Hiermee hebben zij de mogelijkheid zelf alles naar eigen zeggen in te richten. Maar het gevaar bestaat wel, dat er studenten zijn die hier misbruik van maken. Zo heeft een student ervoor gezorgd dat de rechten weer werden gewijzigd in het alleen kunnen lezen van documenten en niet zelf content kunnen toevoegen en alle andere mogelijkheden die 'full-control' biedt. Het is uiteindelijk wel te achterhalen wie hiervoor heeft gezorgd, maar het dient zeker overwogen te worden om te kijken of de studenten misschien iets minder verdergaande rechten toegewezen kunnen krijgen. Dan is men er zeker van dat zulke taferelen zich niet meer zullen voordoen.

LITERATUUR

- Backbone 2.0 Blijvend vernieuwen van de onderwijspraktijk (2007), Hogeschool INHOLLAND.
- Bakker, N. & Millenaar, N., Elektronische leeromgevingen op drift? 'Nee, we oriënteren ons', Redactie EduSite, februari 2006.
- Bertrams, J., Succesvol kennisdelen: Face-to-face of via een systeem, ManagementSite, 31 januari 2000.
- Bie, D. de & Gerritse, J.J. (1999), Onderwijs als opdracht: praktische suggesties voor ontschooling van hoger onderwijs.
- Bijk, E., Noordman, B., Stageweb, een oplossing op maat, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, 2005.
- Bitter, M. (2005), Proefschrift: Knowledge elicitation support for virtual multi-expertise teams, Open Universiteit Nederland.
- Bruijns, V., Egberink, W. & Gansewinkel, H. van, (2004) Het kind en het badwater. Sturingsdilemma's in het onderwijs, Uitgeverij Lemma, Utrecht.
- Hoeksema, K. (2002), Waar komt het competentiedenken toch vandaan? TINFON, 11^e jaargang, p.107-109.
- Hout, H. van, Dam, G. van, Mirande, M., Terlouw, C. & Willems, J. (2006), Vernieuwing in het Hoger Onderwijs: Onderwijskundig handboek.
- Ingenluyff, E. & Logtenberg, H. (2006), Educause 2005: Transforming the Academy, Dreams and Reality.
- Juist, N., Recensie: "stageweb, een oplossing op maat", oktober 2005.
- Kayzel, R. (2004), De belofte van het nieuwe leren: een evaluatie van het constructivisme.
- Keiren, M. (2005), ICT als brug tussen schoolbank en werkplek, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN).
- Klink, M. van der & Valcke, M. (2003), ICT in het hoger onderwijs: Veranderende rollen van docent en student.
- Korthagen, F.A.J. (2004), Zin en onzin van competentiegericht opleiden, VELON-Tijdschrift voor lerarenopleiders, 25(1), p. 13-23.
- Lahaye, J. & Prins, M.J. (2006), Verkenning naar mogelijkheden tot ondersteuning van open source software en open standaarden in het onderwijs, SURFnet.
- Oosterbaan, W., Een leesbare scriptie: Gids voor het schrijven van scripties, essays en papers, Prometheus, 2004, Amsterdam.
- Reep, van der F., e.a., Search: Digital World, Lectoraat Digital World, Hogeschool Inholland, oktober 2007, Rotterdam.
- Rijksuniversiteit Groningen, RUG en bedrijfsleven 2005: 'kennis maken, kennis delen', 26 september 2005, <http://www.rug.nl>.
- Steijaert, A., Gooi het in de groep. Online samenwerken met SURFgroepen, mei 2006, SURFnet.

- Stichting SURF, SharePoint als leer- en werkomgeving. Verslag van het SURF Onderwijsvernieuwingsproject 'Kenniswerken in SHAPE', maart 2008, Utrecht.
- TU Delft, Kennisdelen laat organisaties beter presteren, november 2003, jaargang 35; nummer 35, <http://www.delta.tudelft.nl>
- Veerman, A. & Muns, T. (2006), Ontwikkelen van duurzame digitale leermiddelen: knelpunten en succesfactoren, Opleiding & Ontwikkeling.
- Verbooy, H. (2003), In gesprek met Prof. Dr. Joseph W.M. Kessels: Kennis is een persoonlijke bekwaamheid die je zelf steeds weer moet verwerven. Intellectueel kapitaal, 2(3), september/oktober 2003.
- Westera, W., Kerstjens, W., Hermans, H., Nadolski, R. & Wigman, M. (2007), Open Source Elektronische Leeromgevingen: Over de gebruiksmogelijkheden in het Nederlandse hoger onderwijs, Stichting SURF, Utrecht.
- Wijngaards, G. (2004), Van eStudent tot kenniswerker: van organisatie- naar studentgeleid onderwijs, Hogeschool INHOLLAND.

BIJLAGE 1. STUDENTEN ENQUÊTE AANVANG PILOT

Welke opleiding volg je? *

- ☐ MER
- ☐ PenA
- ☐ BKI
- ☐ IV
- ☐ VT
- ☐ BOM

Welke tools van internet gebruik je regelmatig? (Denk aan Google, mail, Hyves, MSN, Skype, bedrijfscommunities, games etc.

Welke tools gebruik je voor je studie? Je kunt er meer dan een noemen.

Ben jij aanwezig op internet?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Geen idee

Vind je het een punt dat jouw stagebedrijf jouw naam gaat Googelen?

- ☐ Ja, dat behoren ze niet te doen
- ☐ Nee, ik heb er geen problemen mee
- ☐ Nog nooit over nagedacht
- ☐ Dat heb ik voorbereid
- ☐ Vraag vind ik onzin

Weet jij wat iemand te zien krijgt die op jouw naam Googled? *

- ☐ Ja
- ☐ Weet ik niet
- ☐ Interesseert mij niet

Op welke manier solliciteer jij?

- ☐ Mail/Internet
- ☐ Post
- ☐ Telefonisch
- ☐ Via familielid/vrienden

Zoek je ook op internet naar stageplaatsen? Zou je de belangrijkste plaatsen willen noemen?

Vind je dat jouw toekomstig stagebedrijf jou moet kunnen zien op internet

Heb je al een mooi digitaal portfolio op het web? Plaats hier het adres.

Denk je dat iemand die al stageloopt jou interessante informatie zou kunnen geven? Welke?

Heb jij je CV al klaar

- ☐ Nog niet over nagedacht
- ☐ Zo ongeveer
- ☐ Ik heb al ervaring
- ☐ Niet van belang

Zo ja, wil je die (gedeeltelijk) open op internet zetten?

Aan welke informatie heb jij behoefte bij het solliciteren naar een stageplaats?

Hoe denk je dat internet jou kan helpen bij het vinden van een stageplaats?

Heb jij al een idee waar jij stage wilt lopen?

- ☐ Geen flauw idee
- ☐ Ja ongeveer wel
- ☐ Ik weet al bij welke bedrijven/organisaties ik stage wil lopen
- ☐ Ik heb al afspraken over een stage gemaakt.

BIJLAGE 2. STUDENTEN ENQUÊTE EINDE PILOT

1.		
	Wat is jouw naam?	
2.	Wat is jouw geslacht?	
	☐ Man ☐ Vrouw	
3.		
	Wat is jouw leeftijd?	
4.	Welke opleiding volg je?	
	☐ MER ☐ P&A ☐ BOM ☐ IV ☐ BKI	
5.		
	Wat was je vooropleiding?	
6.	Maak je actief gebruik van het internet?	
	☐ Ja ☐ Nee	
7.	Weet je wat iemand te zien krijgt die op jouw naam Googled?	
	☐ Ja ☐ Nee	

8.	Vind je het een punt dat je toekomstige werkgever jouw naam gaat Googlen?	
	☐ Ja ☐ Nee	
9.	Denk je dat een werkgever nu of in de toekomst bij het al dan niet aannemen van personeel uitgaat van de digitale identiteit?	
	☐ Ja ☐ Nee (ga door naar vraag 11)	
10.		
	Zo ja, vind je dit terecht?	
11.		
	Waar zie jij jezelf over 3 jaar?	
12.	Vind je dat je toe bent om aan je webpresence te werken? (Motiveer)	
	☐ Ja ☐ Nee ☐	
13.	Vind je dat het promofilmje dat je over jezelf hebt gemaakt, een positieve bijdrage levert aan je webpresence? (Motiveer)	
	☐ Ja ☐ Nee	

14.	Waar maak jij gebruik van het platform?	
	☐ School ☐ Thuis ☐ Beide ☐ Nergens	
15.	Hoe vaak heb je gebruik gemaakt van het platform?	
	☐ Dagelijks ☐ Wekelijks ☐ Zelden ☐ Nooit	
16.	Heb je weleens interessante artikelen of links die je bent tegengekomen, op het platform geplaatst?	
	☐ Ja (ga door naar vraag 18) ☐ Nee	
17.		
	Zo nee, waarom niet?	
18.	Heb je weleens dingen gelezen die andere studenten op het platform hebben geplaatst?	
	☐ Ja ☐ Nee (ga door naar vraag 20)	
19.	Zo ja, heb je daar wat aan gehad?	
	☐ Ja ☐ Nee	
20.	Heb je een webpart aangemaakt op het platform?	
	☐ Ja ☐ Nee	

21.		
	Wat vind je ervan dat je als student binnen het platform de mogelijkheid hebt om alles naar eigen zeggen in te richten?	
22.	Hoe gemakkelijk werkt het om een webpart aan te maken en welke problemen heb je daarbij (eventueel) ondervonden?	
	☐ Zeer moeilijk ☐ Moeilijk ☐ Gemakkelijk ☐ Zeer gemakkelijk	
23.	Vind je dat er aan het begin van het blok duidelijk is aangegeven/uitgelegd hoe het platform precies werkt? (Motiveer)	
	☐ Ja ☐ Nee ☐	
24.	Heeft jouw deelname aan dit platform geleid tot een betere kennisdeling met het bedrijfsleven? (Motiveer)	
	☐ Ja ☐ Nee ☐	
25.	Heb je nu een betere kijk op wat je te wachten staat bij een stage?	
	☐ Ja ☐ Nee ☐	
26.		
	Wat zijn jouw leerervaringen gedurende jouw deelname aan dit project (platform)?	

27.	Vind je dat men door moet gaan met dit platform?
	☐ Ja ☐ Nee ☐
28.	Met welke opvatting ben jij het er meest mee eens? (Motiveer)
	☐ De docent is de enige die bepaald wat de student leert ☐ De student heeft zelf de regie over wat en hoe hij wil leren ☐
29.	Met welke opvatting ben jij het er meest mee eens? (Motiveer)
	☐ De docent is de enige die kennis overdraagt naar de student en de student stelt zich op in een passieve rol ☐ Kennis dient te circuleren tussen de docent en student, zodat er nieuwe kennis wordt gecreëerd ☐
30.	Met welke opvatting ben jij het er meest mee eens? (Motiveer)
	☐ De opleidingsdoelen staan centraal ☐ De doelen van de lerende (student) staan centraal ☐